

Miljöbilsstrategi för Malmö Stad 2017-2020¹

Utgångspunkter

2008 antog regeringen visionen om en fossiloberoende fordonsflotta år 2030. Region Skånes mål är att Skåne ska vara fritt från fossila bränslen i transportsystemet år 2020. Malmö stads inriktning i *Miljöprogram för Malmö stad 2009-2020* är lika tydlig. Här betonas att kommunens egen organisation ska vara klimatneutral år 2020. Att uppnå dessa målsättningar utgör en stor utmaning. För att detta ska kunna möjliggöras på nationell och regional nivå krävs att kommunerna tar en ledarroll och går i bräschen för den omställning vi står inför.

Att fortsätta miljöanpassningen av Malmö stads flotta av personbilar och lätta transportfordon², som idag (sep-16) utgör knappt 850 fordon, blir ett viktigt steg på den färdväg som målsättningarna pekar ut. För att uppnå målen krävs ambitiösa satsningar på både biogas- och eldrivna fordon, liksom på förnyelsebara alternativ till diesel (så kallad biodiesel). I och med Malmö stads fortsatta satsning på miljöbilar får malmöborna renare luft att andas, samtidigt som Malmö stads bidrag till de klimatpåverkande utsläppen minskar. Det är i ljuset av detta, som Malmö stads miljöbilsstrategi ska ses.

Under framtagandet av miljöbilsstrategin genomfördes en internremiss på samtliga förvaltningar och helägda bolag, vilka överlag var positiva till det fortsatta arbetet med miljöbilsfrågan. I nuläget (sep-16) är 91 % av fordonen i den lätta fordonsflottan miljöbilar³. 3 % av bilarna i flottan är eldrivna, och 81 % är gasfordon.

Slutmål år 2020

Vid utgången av år 2020 ska samtliga fordon i Malmö stads lätta fordonsflotta vara miljöbilar enligt den statliga definitionen. Av dessa ska 95 % drivas med biogas, vätgas, el eller laddhybrid-teknik. Minst 15 % av flottan ska drivas av enbart el (ej laddhybrid).

Fordonsflottan ska vara helt fossiloberoende från årsskiftet 2020/21⁴.

Samtliga fordon ska vid utgången av år 2020 vara utrustade med fordonsdator med elektronisk (digital) körjournal, i kombination med ISA (Intelligent Stöd för Anpassning av hastighet).

¹ Strategin gäller för alla Malmö stads förvaltningar och för samtliga helägda kommunala bolag. Målsättningarna i strategin (vilka anges för fordonsflottan) gäller de ca 850 fordon (som ägs av det kommunala bolaget ViSAB, Vagnparken i Skåne AB) som leasas ut till förvaltningarna och till de flesta av bolagen.

² Personbilar och lätta transportfordon under 3,5 ton som ägs av ViSAB (om definitionen av *lätta transportfordon* ändras under strategiperioden följer Malmö stad den nya definitionen fr o m ikraftträdandet).

³ Enligt den viktbaserade definitionen som används för reglering av fordonsbeskattning sedan 2013 (den sk statliga miljöbilsdefinitionen). Vid en eventuell revidering av den statliga definitionen gäller den nya definitionen per automatik för de fordon som anskaffas efter ikraftträdandet.

⁴ Detta krav gäller även för tunga fordon (över 3,5 ton) i den kommunala fordonsflottan som ägs av ViSAB.

Delmål år 2018

Vid utgången av år 2018 ska 95 % av samtliga fordon i flottan vara miljöbilar enligt den statliga definitionen. Av dessa ska minst 90 % drivas med biogas, vätgas, el eller laddhybrid-teknik. Minst 7 % av flottan ska drivas av enbart el (ej laddhybrid).

Miljökrav vid nyanskaffning⁵

Vid inköp av personbilar:

- ska i första hand fordon som drivs med enbart el väljas
- ska i andra hand fordon som drivs med biogas eller vätgas väljas
- ska i tredje hand fordon som drivs med laddhybrid-teknik väljas

Vid inköp av lätta transportfordon:

- ska i första hand fordon som drivs med enbart el väljas
- ska i andra hand fordon som drivs med biogas eller vätgas väljas
- ska i tredje hand fordon som drivs med laddhybrid-teknik väljas
- ska i fjärde hand fordon som uppfyller villkoren i den statliga miljöbilsdefinitionen väljas (i dessa fall krävs skriftligt godkännande från respektive förvaltningschef/VD)

Vid inköp av tunga fordon ska i första hand fordon som kan drivas förnyelsebart väljas.

Säkerhetskrav vid nyanskaffning

För fordon som nyanskaffas gäller följande trafiksäkerhetskrav:

- Krockkudde vid förarplats och passagerarplats fram, samt sidokrockkuddar bak
- Låsningfria bromsar
- Bältessträckare i framsäten
- Nackstöd på samtliga platser
- Trepunktsbälte på samtliga platser
- Antisladdsystem
- Antispinnsystem
- ABS (antiblockeringssystem)
- Alkolås (i bil eller via alkoskåp)
- Backkamera alternativt parkeringssensorer bak

Fordonen ska dessutom vara anpassningsbara till ISA för hastighetsreglering och elektronisk körjournal (i enlighet med befintlig upphandling av fordonsdator). För personbilar gäller dessutom krav på minst fyra stjärnor i Euro-NCAP:s test.

⁵ I särskilda fall kan undantag göras, i sådana fall krävs skriftligt godkännande från respektive förvaltningschef/VD.

Avyttring, däck och drivmedel

Vad gäller fordonens ålder:

- ska personbilar avyttras senast efter 5 år (räknat från nybilsinköp)
- ska lätta transportfordon avyttras senast efter 8 år (räknat från nybilsinköp)

Fordonens vinterdäck ska vara dubbfria (undantag kan göras för specialfordon).

Vad gäller tankning av fordonen ska fordon som kan drivas med både förnybara och fossila drivmedel alltid tankas med förnybart drivmedel.

Uppföljning

Uppföljning av samtliga skall-krav i strategin ska ske årligen. Översyn och vid behov revidering av föreliggande strategi ska ske efter halva giltighetstiden, inför årsskiftet 2018/19.

Exempel på nyckeltal som kan följas upp årligen (totalt och per förvaltning/bolag):

- Antal fordon i flottan per anställd (ska minska över tid)
- Genomsnittlig körsträcka per fordon och år (ska öka över tid)
- Andel fossilfria drivmedel (ska öka över tid)
- Snittålder på fordonsflottan (ska minska initialt, ej öka över tid)

Ansvar

Följande ansvarsfördelning, vilken till största delen utgör ett förtydligande av befintligt arbetssätt, gäller under strategi-perioden 2017-2020:

ViSAB (Vagnparken i Skåne AB) ansvarar för att fordon som nyanskaffas uppfyller samtliga skall-krav. Vidare ansvarar bolaget för att via sin rådgivande funktion verka för att optimera fordonsutnyttjandet i flottan som helhet. I detta uppdrag ligger att minst årligen följa upp körsträcka per fordon och föreslå justeringar i förvaltningarnas/bolagens bilinnehav, samt att informera förvaltningarna/bolagen om fördelarna med bilpool, och nackdelarna med privat bil i tjänsten. Det åligger ViSAB att erbjuda utbildningar som effektiviserar och kvalitetssäkrar förvaltningarnas/bolagens bilanvändande. I första hand gäller detta sparsam körning, halkkörning och praktiskt handhavande. ViSAB ska också vid behov kunna informera om möjligheten att använda sk alkoskåp, vilka effektiviserar hanteringen jmf med alkolås i varje enskild bil.

Serviceförvaltningen ansvarar för att följa utvecklingen avseende fordonsteknik och bränsle för såväl personbilar som lätta respektive tunga transportfordon och arbetsmaskiner. Mål för den kommuninterna tunga fordonsflottan är att under strategiperioden testa alternativ till EcoPar och konventionell diesel. Serviceförvaltningen ska i detta sammanhang utreda vilket bränsle som ger bäst miljönytta. Här bör speciellt alternativet HVO (hydrerade vegetabiliska oljor) belysas.

Gatukontoret ansvarar för att initiera en översyn av föreliggande strategi i samband med den nya fordonsupphandling som planeras av ViSAB till hösten 2018. Översynen ska vid behov resultera i en reviderad strategi som i sådant fall ska gälla från årsskiftet 2018/19. Arbetet ska ske i nära samverkan med serviceförvaltningen och miljöförvaltningen.

Miljöförvaltningen ansvarar för att under strategiperioden följa upp att föreliggande strategi efterlevs, bl a med hjälp av framtagna nyckeltal. Detta som ett led i arbetet med Malmö stads miljöprogram och Miljöbarometern. Vidare ansvarar miljöförvaltningen för att i samarbete med serviceförvaltningen och gatukontoret söka delfinansiering för och initiera innovativa utvecklingsprojekt inom bränsle- och fordonsområdet. Målet är att minst två projekt ska initieras under perioden fram till och med år 2020, varav minst ett ska avse tunga fordon (över 3,5 ton) och arbetsmaskiner, och minst ett ska avse lätta transportfordon (under 3,5 ton) och personbilar.

Stadskontoret ansvarar för att bistå och biträda förvaltningar och kommunala bolag när upphandlingsbehov föreligger och kan när så är lämpligt upphandla och teckna kommunövergripande ramavtal, t ex avseende alkoskåp⁶. En kommunövergripande upphandling avseende drivmedel, i syfte att styra mot fossilfria drivmedel, kommer att initieras av stadskontoret. Tills vidare kan avrop ske från befintligt drivmedelsavtal (via SKL).

Varje enskild förvaltning/enskilt bolag ansvarar för att tillse att bilinnehavet motsvarar behovet, att överväga möjligheten att införa bilpool för delar eller hela förvaltningens/bolagets bilanvändande, samt att minimera och på sikt avveckla användandet av privat bil i tjänsten. Förvaltningarna och bolagen ska också tillse att Biogas100 (förnyelsebar fordonsgas) avropas från befintligt drivmedelsavtal, för att säkerställa att förekommande gasbilar drivs fossilfritt.⁷ Vidare ansvarar enskild förvaltning/enskilt bolag för att överväga möjligheten att ersätta alkolås med alkoskåp. De förvaltningar som önskar införa alkoskåp upphandlar detta på egen hand, med eller utan bistånd från Stadskontoret. ViSAB kan informera om denna lösning i mån av tid och utifrån intresse från förvaltningarna/bolagen. Utöver detta ska varje enskild förvaltning/enskilt bolag verka för att de anställda som har behov av körbart fordon i tjänsten har genomgått ViSABs utbildning i sparsam körning. Varje enskild förvaltning/enskilt bolag ansvarar vidare för att årligen följa upp körsträckor och leverera in dessa data till ViSAB. En utpekad person ska ha huvudansvar för detta på respektive förvaltning/bolag.

⁶ Om bedömningen görs att ett kommunövergripande ramavtal avseende alkoskåp är det för Malmö stad ekonomiskt mest effektiva genomförs denna av stadskontoret.

⁷ Miljöförvaltningen och gatukontoret har uppgiften att kommunicera ut de nya riktlinjerna avseende Biogas100 som återfinns i denna strategi, och som ska gälla vid avrop från befintligt drivmedelsavtal (via SKL).